

yüzleşmek zorunda kalan üniversite öğrencilerinin pandemi gibi travmatik süreçleri iyi yönetebilmeleri, hem kendi fizyolojik ve psikolojik sağlıkları açısından hem de ülkemize sunacakları katkı açısından son derece önemlidir. Bu sonuç özellikle ülkemizin kalkınmasında ileride üstlenecekleri görev ve sorumlulukları yönüyle önemli görülen üniversite öğrencilerinin psikososyal durumları açısından büyük bir risk olarak karşılık bulmaktadır.

Sonuç ve Öneriler:

İnsanlar açısından hayatının en özel yılları arasında üniversite yıllarını göstermek mümkündür. Üniversiteler bireyleri geleceğe hazırlayan ve ülkenin kalkınmasında da lokomotif görevi gören önemli kurumlardır. Bu önem, üniversitelerin ülkelerin gelişmişlik göstergesi olarak kabul edildiği günümüzde daha da artmış ve bundan sonraki süreçte de artmaya da devam edeceği öngörülmektedir. Üniversitelerin bilim, teknoloji, sanat, mimari, tıp gibi sosyal hayatın her alanında karşılık bulan hususlarda öncülük misyonunu devam ettirebilmesi pek çok faktörle ilişkilendirilebilecek bir konudur. Sahip olunan fiziki ve teknolojik alt yapı, bulunulan şehrin ve ülkenin olanakları, akademik personelin donanımı, eğitim iklimi, hoşgörü kültürü ve öğrencilerinin akademik düzeyleri gibi pek çok etken, üniversiteleri ön plana çıkarmakta ve onları daha da değerli kılmaktadır. Bu etkenlerden belki de en önemlisi özel anlamda ülkenin ve genel anlamda da tüm insanlığın geleceğini sembolize eden üniversite öğrencileridir. Öğrencilerin günümüzün gerekli kıldığı donanıma sahip olmaları, ilk olarak aldıkları eğitimin kalitesiyle ilişkilendiriliyor olsa da, en az onun kadar önemli konu da öğrencilerin sahip olduğu psikososyal yapılarıdır. Gelişim dönemi olarak içinde buldukları genç yetişkinlik döneminin sağlıklı bir şekilde atlatılabilmesi, onların eğitim süreçleri, aile sorumlulukları, mesleki hayatları, toplumsal rolleri ile yetişkinlik ve yaşlılık dönemlerindeki fizyolojik ve psikolojik yapılarını da etkileyebilme potansiyeli barındıran son derece önemli bir dönemdir. Bu dönemde yaşanması muhtemel bir travmanın, onların tüm yaşamlarında tonunu ve şiddetini öngöremeyeceğimiz psikososyal yıkımlara neden olabileceği unutulmamalıdır. Özellikle son dönemlerde tüm dünyada etki sınırlarını beklenmeyen ölçüde genişleten ve küresel salgın yani pandemi olarak anlamlandırılan Covid-19 salgınının da genç yetişkinlik dönemi içerisinde bulunan üniversite öğrencileri üzerinde ki psikososyal etkilerinin belirlenmesi, ülkenin geleceğinin şekillendiği üniversitelerin misyonlarını etkileyebilecek bir yönü olması açısından son derece önemlidir.

Pandemi sürecinin lise öğrencileri üzerindeki psikosoyal etkilerini inceleme amacı taşıyan araştırmamızda “Kişisel Bilgi Formu” ile “Pandemi Anketi” kullanılmış ve elde edilen veriler SPSS programında frekans, aritmetik ortalama, standart sapma; Ki Kare test işlemleri anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ kabul edilerek uygulanmış ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1- Örneklemin pandemi anketi ortalaması yüksek düzeydedir. Bu sonuç üniversite öğrencilerinin pandemi sürecinden yüksek düzeyde etkilendiklerini göstermektedir.

2- Cinsiyet, bölüm, sınıf, ekonomik durum, bölümü isteyerek tercih etme, yaşantıda dini referans alma değişkenleri pandemi sürecinin etkileri üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar oluştururken, öğretim türü ve memleketin bulunduğu coğrafi bölge değişkenlerinin oluşturduğu fark anlamlı bulunmamıştır.

3- Cinsiyet değişkenine göre pandemi sürecinden en fazla kız öğrencilerinin etkilendiği görülmektedir. Kızların “Allah’ı anma, dua etme, dini ritüelleri yerine getirme ve manevi duygularda değişim; hastalanma kaygısı ve korkusu yaşama; modern tıbbaya olan güven; toplumsal kurallara uyma ve kurallara uymayanları uyarma hassasiyeti; ölümü düşünme sıklığı; dijital iletişim teknolojilerini kullanma düzeyi” konularında “arttı” seçeneği üzerinden, “hayat memnuniyeti” konusunda da “azaldı” seçeneği üzerinden anlamlı fark oluşturdukları görülmektedir. Erkekler ise sadece online yapılan sınavlarda başarılı olma durumunda “arttı” seçeneği üzerinden anlamlı fark oluşturmuşlardır.

4- Bölüm değişkenine göre “ölümü düşünme sıklığı”na göre “arttı” seçeneği üzerinden İlahiyat Fakültesi öğrencileri anlamlı fark oluşturmuşlardır.

5- Sınıf değişkenine göre “kitap okuma, online kurslara katılma gibi kişisel gelişime katkı sağlayan etkinliklere ayrılan süre”ye göre “arttı” seçeneği üzerinden 2. Sınıflar anlamlı fark oluşturmuşlardır.

6- Cinsiyet değişkeninden sonra pandemi süreci üzerinde en fazla rol oynayan ekonomik durum değişkenine göre “hayat memnuniyeti”ne göre “azaldı” seçeneği üzerinden, “dijital iletişim teknolojilerini kullanma düzeyi”ne göre “arttı” seçeneği üzerinden ekonomik durumu düşük olan öğrencilerde; “sağlıklı beslenme hassasiyeti ile öğretim üyeleriyle olan iletişim sıklığı”na göre “değişmedi” seçeneği üzerinden ve de “kitap okuma, online kurslara katılma gibi kişisel gelişime katkı sağlayan etkinliklere ayrılan süre”ye göre “arttı” seçeneği üzerinden ekonomik durumu yüksek olan öğrencilerde anlamlı fark oluşmuştur.

7- Bölümü isteyerek tercih etme değişkenine göre “Allah’ı anma, dua etme, dini ritüelleri yerine getirme ve manevi duygularda değişim” ile “ülkemizdeki ve dünyadaki gelişmeleri takip etmek için iletişim ve haberleşme araçlarını kullanma sıklığı”na göre “arttı” seçeneği üzerinden bölümünü isteyerek tercih eden öğrencilerin anlamlı fark oluşturdukları görülmektedir.

8- Yaşantıda dini referans alma değişkenine göre “kitap okuma, online kurslara katılma gibi kişisel gelişime katkı sağlayan etkinliklere ayrılan süre”ye göre “arttı” seçeneği üzerinden hayatta dini referans alma durumunu “her zaman” olarak ifade eden üniversite öğrencilerinde daha yüksek oranda karşılık bulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Alaeddinoğlu, Faruk ve Rol, Serkan (2020), Covid-19 Pandemisi ve Turizm Üzerindeki Etkileri. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Salgın Hastalıklar Özel Sayısı, 233 - 258
- Aşkın, Rüstem, Bozkurt, Yasemin & Zeybek, Zekiye (2020). Covid-19 Pandemisi: Psikolojik Etkileri Ve Terapötik Müdahaleler. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19 (37), 304-318.

- Demir, Ülkü Figen (2020). COVID-19 Pandemisinin Uyku Durumu Üzerine Etkisi. *Journal of Surgery And Medicine*, 4(5), 334 - 339.
- Emek Aslı CİNEL , (2020), Covid-19'un Küresel Makroekonomik Etkileri ve Beklentiler. *Politik Ekonomik Kuram*, 4(1), 124 - 140.
- Ertem, Melike (2020). COVID-19 Pandemisi ve Sosyal Damgalama. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 135-138.
- Genç Yılmaz, Ayfer (2020). Pandemi Ve Güvenlik: Covid-19 İle Mücadelede Polis Ve Ordu. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(37), 30 - 39
- Kahraman, Mehmet Emin (2020). Covid-19 Salgınının Kültür Ve Sanat Organizasyonlarına Etkisi. *Yıldız Journal of Art And Design*, 7(1), 84 - 99.
- Kırmızıgül, Hafize Gamze (2020). Covid-19 Salgını Ve Beraberinde Getirdiği Eğitim Süreci. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 283 - 289
- Okur,İhsan ve Demirel, Ömer Faruk (2020), COVID-19 ve Psikiyatrik Bozukluklar. *Medical Research Reports*, 3(Özel Sayı), 86 - 99
- Özalp, Beda ve Seremet Kürklü, Nilgün (2020). Obezite ve COVID-19. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 211 - 214.
- Özdamar, K. (2002). Paket Programları İle İstatistiksel Veri Analizi- 2 (Çok Değişkenli Analizler), Kaan Kitapevi. Eskişehir.
- Torun Kayabaşı, Ehlinaz (2020). Covid-19'un Tarımsal Üretime Etkisi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 38 - 45
- Türkmen, Mutlu ve Özсарı, Arif (2020). Covid-19 Salgını ve Spor Sektörüne Etkileri. *International Journal of Sport Culture and Science*, 8(2), 55 - 67
- World Health Organization [WHO] (2001). *Basic Documents*. 43rd Edition. Geneva, World Health Organization:1.
- World Health Organization [WHO] (2020). <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-themedia-briefing-on-COVID-19---11-march-2020>. doi:10.1007/s12603-017-0883-6, Erişim Tarihi: 23.04.2020.